

Saemiej gieledajve jih smaarehtjierth

Table of contents

1	Åarjelsaemien.....	2
2	Uvmesaemien.....	3
3	Pitesaemien.....	3
4	Luvlesaemien.....	3
5	Noerhtesaemien.....	3
6	Anaresaemien.....	4
7	Skåaltesaemien.....	4
8	Agkalasaemien	4
9	Kildinsaemien.....	4
10	Tersaemien.....	5

Saemiej gieledajve jáhta muvhtine dajvine Nøørjesne, Sveerjesne, Sævmesne jih Russlaantesne; Nøørjesne Hedmarhken fylhken noerhtede dajvijste jih Sveerjesne Vaallen lääneste 150-300 km gamte gohkeldahke noerhtese jih låvlese Kolanjarken låvletje dajvide. Ij leaj ellies gieledajve, maektebe lukkie gielide juekedh jaarjede noerhte-loksese guktie taabelle vuelelen vuesehte.

Gielh		Smaareh-tjierth
Åarjelsaemien	Åarjelsaemien, vijrebe goerkesisnie	Jilliesaaemien
Uvmesaaemien		
Pitesaaemien	Gaskaesaemien	
Luvlesaemien		
Noerhtesaemien		
Anaresaaemien		Luvliesaaemien
Skåaltesaaemien		
Agkalasaemien	Kolasaemien	
Kildinsaemien		
Tersaaemien		

Table 1: Gumhtie gielide juekedh

Lahtesidie åarjelsaemien vijrebe goerkesinie jih luvliesaemien maektebe gieledaajroen mietie man mierien riehtiedidh, jih kolasaemien lea geografigke lahtese mij aaj gieledaajroen mietie jiehtedh.

Såemies gieletsiehkij mietie 3 åejvietjærtide juekebe: åarjelsaemien (vijrebe goerkesinie), gaskaesaemien (noerhtesaemien gieleste pitesaaemien gielese) jih luvliesaemien (guktie taabellesne).

Nov gujht dovne nuepie guektienhaaran juekedh, luvliesaemien jih jilliesaaemien, jih maektebe jiehtedh tjerkemes raaste baaltegieli noerhtesaemien jih anaresaaemien gaskem jáhta, jih muvht isoglossh aaj daan raasten mietie juhtieh.

Juekemem darjodh mej isoglossi mietie diedtesovvedh. Dovne raaste noerhtesaemien jih luvlesaemien gaskem lea vihkeles raaste jallts ij leah man stoorre dåeriesmoore dej gielegoerkesi gaskem.

1. Åarjelsaemien

maektebe golme smaarehtjærtide juekedh:

1. åarjel jiemhtesaemien Härjedalesne jih Jiemhtelaantesne, Sveerjesne jaarjede Eejreste jih noerhtese Indaelien johkese jih Nøørjesne Røørosen-Feemunden dajvine.

2. noerhte jiemhtesaemien Jiemhtelaantesne Sveerjesne jaarjede Indaelien johken raejeste jih noerhtese Ströms Vattudaalan, jih Nøørjesne Mearoehkisnie (Meråker), Sjierdaelesne (Stjørdal) jih Snåasesne.
3. åselesaemien Västerbottenesne Vualtjarisnie (Vilhelmina) jih Storumanesne Uvmejohken jaarjelen Sveerjesne, jih Nøørjesne Nåavmesjisnie (Namdal), Bindaelesne, Vaptasne (Vefsn) Aarbortesne jih Gaalesne (Grane).

Frøøstegen smaarehtjierte lea pruvvie jiemhtesaemien jih åselesaemien gaskem.

[Les mer...](#)

2. Uvmesaemien

soptsestieh Storumanesne Uvmejohken noerhtelen, Malåsne, Sorselisnie jih jaarjel Arvidjaavresne Sveerjesne. Gielem aaj Raanesne, Hemnesne jih Korgenisnie Nøørjesne soptsestieh.

3. Pitesaemien

soptsestieh Piten laahpmarhkesne noerhte Arvidsjaavreste jih Arjeplogeste don Pitejohken noerhtebealan jih loksese don Saddaijaavran Sveerjesne, jih Nøørjesne Saelhtietjahki noerhteli jih muvth Faavskesne jih Bådujjesne (Bodø).

4. Luvlesaemien

soptsestieh Luvlen laahpmarhkesne, Johkemehkesne jih jaarjel Gällivaaresne jih Bodenen noerhte-jilliebielesne Sveerjesne, jih Nøørjesne Dievtesvoenesne, Hamarøjjesne jih Sørfoldesne jih muvth Faavskesne jih Bådujjesne.

5. Noerhtesaemien

golme gieledåehkide juekieh:

1. tornesaemien Tornen laahpmarhkesne, Gierenen tjieltesne Sveerjesne, jih Nøørjesne Ofotenesne jih Åarjel-Romsesne.
2. finnmarhksaemien:
 1. jilliesmaarehtjierte, Gaske- jih Noerhte-Romsesne jih Jillie-Finnmarhkesne (Suosjaavran) Nøørjesne, jih Enontikiösne, Jillie-Aanarisnie jih noerhte Sodankyläsne (Vuotso, Purnumukka) Såevmesne.
 2. luvliesmaarehtjierte, Luvlie-Finnmarhkesne (Karasjok, Porsanger, Tana jih Varanger) Nøørjesne, jih Aanarisnie jih Utsjoksne Såevmesne.
3. mearoesaemien, dam gaedtiebealam Kvænanigeste Varangeri gâajka Nøørjesne
2. veartenedâaroen åvtelen dle mearoesaemien lij jielijes gieledovne Petsamoenes Russlaantesne. Båeries mearoesaemien smaarehtjiert Åarjel-Romseste Noerhtelaantes leah tornesaemien gielese molsesovveme jih noerhtelisnie såemies sijjine finnmarhksaemien gielese.

Noerhtesaemien aaj jaarjelisnie soptsestieh dovne Nøørjesne jih Sveerjesne. Sveerjesne 1800-taallen voestes boelhkesne noerhtesaemich Goevtegeajnoste Gaarrasavvonen baaktoe jaarjese vøølkin, raastejuekemen gaavhtan Russlaanten jih Sveerjen gaskem, jih 1900-taallen aalkoevisnie Sveerjen reeremen øørnegi diehte vielie jallh ij jijtsi syjhteden mietie.

Dej minngemes tsiehkiejaepiej muvth noerhtesaemien fuelhkieh jaarjese baaateme juhtien, baaatsoesijtide gusnie gaaeroes baaatsoesijjeh jallh gusnie vaenebh baaatsoeburrieh.

[Les mer...](#)

6. Anaresaemien

soptsestieh bijre dam Anaren traskem Anaren tjieltesne Saaevmesne.

7. Skaaltesaemien

njieljje smaarehtjiertide juekieh:

1. Neijden-smaarehtjierthe Nejdendajvesne Luvlie-Finnmarhkesne Nøørjesne.
2. Pasvihke-/Petsamo-smaarehtjierthe Boris Glebesne (Saaevmien Kolttaköngäs), Petsamosne jih Muotkesne åvtelen 2. veartenedaaeroen. Dejstie mah baatarin dehtie dajveste maam Saaevmie Russlaantese vedti, jijnjemesh Aanarasse Ivalon jih Nellimön gaskesne orrijin.
3. Suonikylä-smaarehtjierthe Suonikyläsne jih jaarjel Petsamosne åvtelen 2. veartenedaaeroen. Dah mah Saaavman daaeroen mænngan juhtin, Nitsjärvi-Sevettijärvi-dajvese orrijin, Kirakkajärvesne Aanaren tjieltesne.
4. Nuortijärvi-smaarehtjierthe dennie Tulomajoki-dajvesne (Nuortijärvi (Notozero) jih Hirvajärvi (Girvasozero)) Russlaantesne.

”Skaaltesaemien” provhkebe buerebe baakoen namhtah, jih dihte baakoe rovnege govloe dejtie mah smaarehtjiertese Nøørjesne govlesuvvieh. ”Luvliesaemien” mij moenesovveme lea guktie vuajna gellienguarkoen nomme.

8. Agkalasaemien

soptsestieh dejnie Agkala-dajvine (Russlaanten gielesne: Babinsk jallh Babino) jih Jokostrovnesne Imandrajärven baalte, Jonesne jih destie don Kolanjarkese. Gieletjierthe sæjhta Kildinsaemien gielen nualan biejedh jih destie dam uktsie åejviegieletjierth.

9. Kildinsaemien

soptsestieh Kildinesne, Songuisne, Maaselkäsne, Teriberkesne, Umpjaavresne (Russlaanten gielesne: Ombozero), Lujaavresne (Lovozero). Voronenskesne (Voronje) jih Varsinesne (Varzino) Russlaantesne. Minngemes tjuetiejaepien aalkoevisnie aaj Ljavozerosne jillie Kolasne gielem soptsestin.

10. Tersaemien

soptsestin Jokangasne, Kamenskesne, Lumbovskesne, Sosnovkasne jih Tsalmnyvarresne. Tjuetiejaepiemålsomisnie aaj Ponoisne Luvlie-Kolasne gielem soptsestin.